

Verder vindt men eenige nieuwe hoofdstukken, die het bewijs leveren dat BAGINSKY aan de *volledigheid* van zijn boek veel zorg heeft besteed.

Wie een volledig, betrouwbaar en modern boek over paediatric wenscht te bezitten, schaffe zich gerust BAGINSKY's *Lehrbuch* aan.

Utrecht, Juni 1896.

S. K. HULSHOFF.

A. NEISSER, *Stereoscopischer medizinischer Atlas*. Sammlung fotogr. Bilder aus dem Gesamtgebiet der klinischen Medizin der Anatomie und der path. Anatomie, etc. FISCHER & Co. Cassel 1895.

Een voortreffelijk plan is het stereoscopische platen uit te geven ten dienste van het geneeskundig onderwijs. De fijne niveau-verschillen en de glans, die zoo belangrijke onderdeelen zijn van den indruk, dien men van de voorwerpen ontvangt, en die op gewone afbeeldingen noodzakelijk moeten te loor gaan, blijven door deze wijze van reproductie bewaard.

Zoo stelt ons de 4de aflevering een aantal patiënten met huidcarcinoom op treffende wijze voor oogen, en geeft de negende eenige pathologische processen aan de tong op een wijze weer, waarbij alle andere reproducties onbeduidend schijnen. Al die zweeren met geïnfilterde wanden en ondermijnde randen zien er ijzingwekkend uit, als men de platen door het stereoscoop beziet en als men elk der tweeling-plaatjes afzonderlijk bekijkt, wordt men er even weinig door getroffen als door de gewone handboek-prentjes.

En deze wijze van reproductie is niet duur. Een aflevering met 12 platen kost 4 Mark; een stereoscoop neemt de uitgever op zich voor 4.5 Mark te leveren. Voor dien prijs kan men gemakkelijk een goed Amerikaansch stereoscoop hebben, den vorm van het instrument, die voor dit doel stellig het meest aan te raden is.

STRAUB.

INGEZONDEN.

Geachte Redacteur!

In het Rapport van de Commissie tot onderzoek naar de behoefte aan geneeskundige hulp ten plattelande wordt met enkele woorden gewag gemaakt van een denkbeeld van Dr. w. p. RUYSCHE en mij ter voorziening in bedoelde behoefte, (blz. 1023). De Commissie heeft echter dit denkbeeld verworpen, opmerkende: „een afdoend middel zou wezen de voor het platteland

„bestemde artsen tot Staats-ambtenaren te maken, indien dit slechts ten uit-
„voer te brengen was” blz. 1034.

Ik zou er niets tegen hebben, wanneer het denkbeeld van Dr. RUYSCH en mij door iets doeltreffenders vervangen werd. Evenwel zelfs het laatste plan van Dr. DENTZ, dat de Commissie wel „ook nog niet rijp” maar toch een vingerwijziging naar een beteren toestand acht, kan allerminst het beoogde doel doen bereiken. De werkelijk noodlijdende gemeenten — en op deze komt het aan — zullen toch geenszins in staat zijn om in haar gebrek aan geneeskundige hulp door onderlinge samenwerking te voorzien. Daartoe ontbreken haar o. a. en de middelen en de wil. De tusschenkomst eener vereeniging van welken aard ook, zij het een die om winstbejag werkt, zij het een met louter philanthropische doeleinden, zij het een met beiderlei streven zal daaraan weinig kunnen veranderen. En nu moge het vreemd schijnen wanneer men wenscht te helpen zelfs tegen wil en dank, het is maar al te duidelijk, dat de wil eener gemeente niet de uitdrukking is, althans geenszins behoeft te zijn, van de algebraïsche som der individueele willen der gemeentenaren, en dat zoo de welgestelden voor zich zelve kunnen zorgen, onze Maatschappij voor de belangen der behoeftigen behoort op te komen. Aangezien een andere uitweg niet schijnt open te staan meen ik ook thans nog, dat de Staat tusschenbeide behoort te komen.

Gewettig acht ik zoodanige tusschenkomst wegens de redenen ontwikkeld in het Rapport van Dr. RUYSCH en mij, die door niemand bestreden zijn, al heeft ook in de Kamer een der leden het destijds bedenkelijk genoemd „dien weg op te gaan”.

Noodzakelijk wordt tusschenkomst geacht door de Commissie en tevens wel door allen, die het vraagstuk hebben overwogen.

De tusschenkomst van den Staat zal echter niet zonder krachtigen aandrang verkregen kunnen worden.

Onze wetgevers leggen aan den Staat, en terecht, niet gaarne nieuwe verplichtingen op, zelfs al kunnen deze geen merkbaren invloed uitoefenen op zijn budget. Zij zijn echter, het zij ter hunner eere gezegd, met de beste bedoelingen beziel, en wie hen weet te overtuigen zal niet licht onvoldaan terugkeeren.

Daarom is eendracht in deze zaak zoo hoog noodig, want de aandrang tot verbetering behoort van onze Maatschappij uit te gaan. De geneesheeren weten het best wat een behoorlijke geneeskundige behandeling vermag, zij weten tevens het best waarom duizenden en nog eens duizenden daarvan verstoken blijven. Door dit te dulden worden zij dus in niet geringe mate verantwoordelijk voor een toestand, dien wel niemand zal goedkeuren. En hun humaniteit moet hen beletten daarmede vrede te hebben. Dat zij door, voor de behoeftigen ten platten lande op te komen tevens, maar indirect en nauwlijks noemenswaardig, de belangen van hunnen stand zullen bevorderen, mag hen niet weerhouden. Zoo ergens dan zou hier valsche schaamte ten eenenmale misplaatst zijn.

De Maatschappij mag zich derhalve, meen ik, gelukwenschen, dat zij niet rustte en een Commissie kon samenstellen die met zooveel ijver een tijdroovenden arbeid voor haar verricht heeft. Van de moeite, die de

Commissie zich getroost heeft heb ik te hoogen dunk, dan dat ik niet enkel aan een streven naar bondigheid het misverstand zou toeschrijven, waarvan haar rapport ten aanzien van het denkbeeld van Dr. RUYSCH en mij blijk geeft. Geheel daargelaten, dat wij allermint enkel door het in het leven roepen van geneesheeren-Staatsambtenaren in de behoefte van het platte land aan geneeskundige hulp voorzien wilden hebben, kan ik haar verzekeren, dat het niet bij ons is opgekomen te wenschen „de”, dat wil dus zeggen, *alle* voor het platte land bestemde artsen tot Staatsambtenaren te maken. Slechts collectivisten zouden zoo iets kunnen verlangen, indien zij de zegeningen van hunnen heilstaat het eerst ten platten lande wilde doen genieten. Quod non. Wat niemand dus wenscht, hebben wij niet begeerd.

Wij hebben enkel gevraagd, dat de Staat zijn verplichtingen ten aanzien van het platte land zou erkennen en zooveel mogelijk de nadeelen verzachten zou, die uit zijn voor de overige deelen des lands zeer goede wetten voor enkele gedeelten van het platte land voortvloeien.

Wij hebben gemeend, dat Rijk, Provincie en Gemeente, de drie belanghebbenden, ieder voor zijn deel te gemoet moesten komen aan behoeften waarin blijkens historie en telken jare van hooger hand goedgekeurde begrotingen op andere wijze niet voorzien kan worden.

Wij hebben ons niet voorgesteld, dat in elke ook de kleinste gemeente een arts gevestigd moest zijn, maar waren er van overtuigd, dat er in ons land enkele groote agglomeratiën van bijna uitsluitend behoeftigen bestaan, te midden van wie een arts niet ontbreken mocht, en waarheen dus een arts van overheidswege moest worden gezonden.

Ik heb het oordeel van den Heer RUYSCH nog niet kunnen inwinnen, maar ben wat mijzelve aangaat door het Rapport der Commissie in deze zienswijze slechts versterkt geworden.

Wij hebben ons niet ontveinsd, dat het een Minister zelfs indien hij daarin, zooals wij voorstelden door Gedeputeerde Staten werd bijgestaan, geenszins gemakkelijk zou vallen de standplaatsen aan te wijzen, evenmin, dat het aantal daarvan met de jaren eer zou toe- dan afnemen. Maar indien jeugdige artsen, telkens voor een beperkt aantal jaren door de Regeering tot plattelands-geneesheeren werden benoemd op een jaarwedde van, stel, *f*3000, dan zou voor een enkele honderd duizend gulden in den hoogsten nood zeer goed voorzien en betere tijden voor het platteland rustig afgewacht kunnen worden. En mocht men vreezen, dat *f*3000 een te geringe jaarwedde mocht blijken om een voldoende aantal degelijke geneesheeren de bedoelde betrekking te doen begeeren, wij hebben niet verzuimd aan te geven op welke wijze ook dit bezwaar ondervangen zou kunnen worden.

Ik mag misschien hier bijvoegen, dat ik sedert tot de overtuiging gekomen ben, dat men wellicht op andere wijze dan in ons Rapport is aangegeven zich van een voldoende aantal degelijke aspiranten zou kunnen verzekeren.

De Commissie zou mij derhalve ten zeerste verplichten door haar oordeel over het denkbeeld van den Heer RUYSCH en mij nog eens nader te overwegen.

C. H. KUHN.